



**LUNDS**  
UNIVERSITET

**INSTITUTIONEN för PSYKOLOGI**

***Svensk demokrati,  
så bra den kan bli?***

**Malte Berg,  
Oskar Lind**

Kandidatuppsats (15 hp)  
VT 2014

Handledare: Emma Bäck

## **Abstrakt**

Vilken typ av röstsysteem som används i en demokrati påverkar väljares möjligheter avseende hur många partier/kandidater man tillåts visa sitt stöd för och om man ges möjligheten att aktivt rösta emot partier/kandidater man inte vill se i en maktposition. I den här studien undersöktes, genom en enkätundersökning, hur 235 svenskar upplevde tre olika typer av röstsysteem avseende hur väl ens politiska åsikter representerades, hur värdefull man ansåg sin röst vara samt hur svårt det var att fatta ett beslut angående vilket/vilka partier man skulle lägga sin röst på. Röstsystemen som jämfördes var ett som liknar systemet som används i Sverige idag, ett range-voting system samt ett kumulativt system. Verktöget Need to Evaluate Scale testades också för att se om deltagarnas poäng på denna skala påverkade vad de ansåg om och i hur stor utsträckning de utnyttjade de alternativa röstsystemen. Studien fann stöd för att förbättringar kan göras i den demokratiska processen genom att förnya vilken typ av röstsysteem som tillämpas.

*Nyckelord:* röstsysteem, politisk psykologi, need to evaluate, röstbeteende

## **Abstract**

The kind of electoral system in use in a democracy affects voters possibilities regarding the number of parties/candidates any individual is allowed to support and if there is an opportunity to vote against parties/candidates that he or she does not want to see in power. In this study 235 Swedes were participated in a survey about how they experienced three different electoral systems regarding how well they felt these represented their political opinions, how valuable they considered their vote to be, and how difficult it was to make a decision regarding what/which parties they would vote for. The systems that were compared were one similar to the present system in use in Sweden, a range-voting system and a cumulative system. The instrument Need to Evaluate Scale was used to check if the participants' scores on this scale affected what they thought about and how well they used the alternative systems. The study found support for the idea that there are possibilities for improvement in the democratic process by renewing the kind of electoral system in use.

*Keywords:* electoral systems, political psychology, need to evaluate, voting behaviour

## Introduktion

*“Därför röstar jag inte på Fi”*

*Citatet kommer från en ledarartikel som Göran Greider skrev för ETC den 9/4-14 (Greider, 2014). Där hyllar han F! som parti och vad de står för och att han inte skulle tveka en sekund att rösta på dem, om han med säkerhet vet att de väljs in i riksdagen. Skulle det visa sig att de förmodligen inte kommer att nå riksdagen så menar Greider, att det vettiga att göra är att lägga sin röst på något av de större partierna, alltså taktikrösta för att ens röst ska få ett värde.*

*Den efterföljande debatten som blossat upp visar på problematiken som finns i det röstsystem som används idag. Trots att Sverige har ett väldigt högt valdeltagande så visar artikeln på att dagens system är ett röstsystem som gör det problematiskt för minoritetspartier som F! att ta sig in i riksdagen. Att det är ett system med höga trösklar som inte ger möjligheten till väljarna att lägga en röst som representera deras åsikter. Finns det då några alternativ till dagens röstsystem, och hur skulle de se ut och fungera?*

## Inledning

Demokrati som det ideala styrelseskicket är en väletablerad bild i västvärlden. För att en demokrati ska fungera är det avgörande att befolkningen är villiga att engagera sig i den demokratiska processen. Att valprocessen uppfattas som rättvis och att de valda ledarna anses som legitimt framröstade av landets invånare är en avgörande faktor för detta engagemang (Gonzales & Tyler, 2008).

Sverige har styrts genom någon form av demokratiskt styrelseskick sedan 1800-talet men framsteg har successivt gjorts för att berättiga alla medborgare en lika röst, kvinnor blir röstberättigade år 1921 och 1974 års regeringsform konstaterar att all offentlig makt ska utgå från folket (Regeringskansliet, 2004). Sverige är på många sett ett bra exempel på en välskött demokrati avseende hur landets makthavare utses och utför sina uppdrag, högt valdeltagande (SCB, 2012), låg korruption (Transparency International, 2013) etc. men vi ser potential för ytterligare förbättringar så att Sverige kan fortsätta ligga i framkant när det kommer till demokratiska frågor. Framförallt står Sverige ut från sina nordiska grannar Danmark och Norge på en viktig punkt, nämligen hur nöjd man är med hur demokratin i landet fungerar. I en studie där 29 länder jämförts på hur nöjd man är med demokratin och hur detta är kopplat till hur valsystemet fungerar rankas Norge och Danmark som nr.1 respektive som nr.2 och

Sverige hamnar på en 13:e plats (Farrell & McAllister, 2006). Ett missnöje med demokratin man lever i kan leda till en ökning av odemokratiska och missnöjesaktioner såsom protester och dylikt vilket kan innebära ett hot mot demokratin.

Just systemet i sig är kanske dock inte den viktigaste grunden till hur nöjd man upplever sig vara med den demokrati man lever i utan som Ian McAllister redogjort i en tidigare analys verkar det vara hur väl man känner att man är representerad i demokratin (McAllister, 2005). Detta kan alltså vara en förklaring till varför Sverige ligger lite efter i hur nöjd man är med demokratin då en studie genomförd i Sverige visar att valda lokalpolitikernas synpunkter på ett antal välfärdsfrågor skilde sig från väljarnas åsikter. De föreslår i studien ett antal förklaringar till varför politiker som inte delar väljarnas åsikter i dessa frågor ändå blir valda och en är att det råder en viss underrepresentation av vissa grupper i den politiska sfären (Ågren, Dahlberg & Mörk, 2007).

### **Alternativa röstsystem**

En förklaring till den underrepresentationen som förekommer i dagens rådande system är att minoritetsgrupper inte ges möjlighet att lägga sin röst på det parti de helst vill då de vet att partiet i fråga ändå inte kommer kunna nå upp till 4 % spärren och därmed inte känner sig representerade då de "tvingas" lägga sin röst på det nästbästa om de vill att deras röst ska räknas. På det här ämnet har alternativa röstsystem visat sig ha fördelar. Studier har genomförts som visar på att ett kumulativt röstsystem, ett system där man får ett antal poäng att fritt fördela mellan de alternativ som finns, påverkar attityden gentemot att rösta. I en undersökning som gjordes där ett kumulativt röstsystem jämfördes mot ett "en-röst system" i ett pluralistiskt system, visade det sig att valdeltagandet ökade med det kumulativa systemet (Bowler, Brockington & Donovan, 2001).

Vid en studie som fokuserade på vilka effekter ett kumulativt röstsystem kan ha, så visade det sig att de som var minoriteter var de som upplevde det kumulativa systemet som mest rättvist. Då även minoritetspartier fick fler röster och därmed större inflytande (Brischetto & Engstrom, 1997).

En förklaring till varför minoritetspartier verkar få fler röster i ett kumulativt röstsystem, beror på vikten av att det parti man ska rösta på har chans att vinna, eller nå framgång. Finns inte den möjligheten så uppstår vanligtvis taktikröstning för att maximera nyttan av sin röst, vilket inte gynnar minoritetspartier då det upplevs som rösten inte blir någonting värd när man väljer något parti som ändå inte kommer att få något inflytande (Lanoue & Bowler, 1998).

Annan forskning på ämnet, jämförelse av politiska system, har genomförts. I en av de tidigare experimentella studierna lät man studenter kasta hypotetiska röster i tre olika system och mätte hur svårt de tyckte det var att förstå systemen, hur rättvist det var samt hur väl det speglade ens preferenser för en viss kandidat. Systemen man använde sig av var ett som fungerade som idag att alla får en röst att lägga på en kandidat, i de båda andra systemen gavs man möjlighet till tre röster och tre vinnare skulle då utses. Det som skilde dessa alternativa system åt var att i det ena fick man lägga samtliga röster på en kandidat om man ville och i det andra gavs man inte den möjligheten. Resultaten från studien visade på att de alternativa systemen inte bara var lätta att förstå sig på utan att de också uppfattades som rättvisare och mer representativa (Timpone, 1995).

I en annan amerikansk studie tog man just fasta på att väljare idag i många system inte ges möjlighet att uttrycka intensiteten i hur mycket man föredrar en viss politiker framför andra. I studien jämfördes två typer av valsystem under experimentella förhållanden, det vanligt förekommande där man tillåts rösta på en av kandidaterna en gång per person och ett kumulativt system där väljaren får så många röster som det finns positioner att fylla, dessa röster får fördelas hur man vill mellan de kandidater man har som alternativ. Det kumulativa systemet förde i deras experiment med sig fördelar avseende hur väl väljarna kände att deras åsikter var representerade (Cooper & Zillante, 2012).

Ytterligare förklaring till varför det verkar som att fler upplever sig mer nöjda med sin röst när de fått rösta på fler antal partier kan bero på det faktum att den som ska rösta måste analysera och resonera med sig själv på ett mer ingående sätt över hur rösten ska fördelas, genom att väga för och nackdelar för varje parti mot varandra. En sådan process som har likheter med en analytisk-hierarkisk process, kan leda till en större tillfredsställelse med det beslut som tagits. En experimentell studie som genomfördes lät testa beslutsfattandet genom att de skulle välja en politisk representant. Det visade sig att de personer som var mindre insatta i frågan gjorde mer konsekventa val som de kunde identifiera sig med och vara nöjda över i efterhand, när de utsattes för ett hierarkiskt-analytiskt verktyg (Barker & Hansen, 2005).

System som tillåter väljare att rösta emot personer eller partier har också undersökts i viss utsträckning. Tanken med ett system där så kallad "Black Balling" (rösta emot) tillåts är att de traditionella systemen som enbart tillåter väljare att rösta för en person eller parti inte passar alla individer. De kanske inte identifierar sig tillräckligt med något relevant parti för att bemöda sig med att gå och rösta. Ett system som alltså tillåter väljare att rösta emot ett parti de absolut inte vill se i en maktposition skulle kunna höja valdeltagandet i demokratier. En

studie som genomförts i Polen kunde visa på att valdeltagandet skulle kunna höjas genom ett sådant system (Dolinski & Drogosz, 2011).

Väljares uppfattning av hur värdefull deras röst är har undersökts genom att skilja på väljare som uppvisar hög self-efficacy respektive låga värden. Self-efficacy är ett mått på hur stor inverkan man känner sig ha på sin omgivning och tidigare studier har visat på att känslan av efficacy är den huvudsakliga prediktorn på om man tror att sin röst är avgörande samt att det spelar en stor roll i beslutet att överhuvudtaget gå och rösta (Bandura, 1977; Darmofal, 2010; Blais & Rheault, 2011). Men förändras personers uppfattning av värdet av ens röst beroende på vilket röstsystem som tillämpas? Styr personers efficacy i valsammanhang i någon mening av vilket system som tillämpas?

De röstsystem som undersöks och jämförs i den här studien är ett som försöker spegla dagens system i Sverige med en röst per person som kan läggas på ett parti. Det andra systemet är ett där varje person får skatta varje parti på en poängskala mellan 0-9 eller uppge att hen inte har någon åsikt om partiet, detta möjliggör alltså väljare att rösta för samt emot alla olika partier (Smith, 2006). Det sista systemet är ett slags kumulativt system där man kan välja att antingen lägga en fullvärdig röst på ett parti eller dela upp värdet av sin röst på flera partier, exempelvis om man röstar på tre partier får varje parti en röst värd en tredjedel.

### **Need to Evaluate Scale (NES)**

NES är ett mätinstrument för att mäta skillnader i hur benägna personer är att utvärdera sakfrågor, skapa attityder och åsikter. Mycket psykologisk och politisk forskning genomförs genom att försökspersoner ombeds dela med sig av sina åsikter men det har visat sig att folk i stor utsträckning är benägna att ge åsikter om olika saker och frågor trots att de egentligen inte har några, trots att möjligheten att svara just det finns. NES fungerar alltså som ett verktyg för att komma runt det här problemet genom att istället mäta hur pass benägna personer är att i allmänhet svara på och bedöma saker på ett utvärderande sätt. Personer som skattar högt på den här skalan är mer benägna än personer som skattar lågt att konsekvent och spontant utvärdera information de får och klassa erfarenheter som bra eller dåliga (Jarvis & Petty, 1996). NES har i ett par amerikanska studier visat sig vara en bra prediktor för en mängd olika politiska aktioner såsom benägenheten att rösta, söka information inför val, politisk kunskap etc. Andra viktiga resultat i de här studierna är att även en reviderad NES med färre punkter verkar fungera i den generella populationen och utanför laboratoriesituationer på ett reliabelt sätt (Bizer et al. 2004; Federico & Schneider, 2007).

## **Skillnader mellan USA-Sverige**

Den forskning vi hittills redogjort för har bedrivits i USA till stor del och detta gör det svårt att applicera den på svenska väljare eftersom dessa länder skiljer sig åt i flera politiska avseenden. Bland annat är det svenska systemet idag avsevärt mer tillåtande än det amerikanska då flera partier finns representerade och inte enbart två stora huvudpartier vilket kan förklara att alternativa röstsystäm framstår som mer attraktiva i dessa studier. Det är därför av intresse att undersöka om dessa skillnader även existerar i Sverige.

En studie har undersökt några skillnader mellan två röstsystäm i Sverige men inte på partipreferenser utan i olika sakfrågor. I den studien jämfördes dagens röstsystäm där man kunde rösta för olika sakfrågor eller avstå från att rösta med två stycken kumulativa system där man kunde välja att lägga flera röster på en fråga men avstå från att rösta i andra. Man jämförde systemen bland annat på hur rättvist man upplevde dem och hur nöjd man var med dem. Resultaten visade sig vara något tvetydiga då dagens system upplevdes som bäst av flest deltagare när man mätte systemen var för sig men om man la ihop hur många som föredrog de båda kumulativa systemen kan man tolka dem som bättre än dagens system (Kerimi & Montgomery, 2014).

Röstdeltagandet skiljer sig också åt. I senaste valet i USA uppgick andelen röster till 58,2% (2012 General Election Turnout Rates), motsvarande siffra i Sveriges senaste val uppgick till 84,63% (SCB, 2012). Forskningen har hittills inte lyckats ta fram en universell modell som förklarar varför länder skiljer sig åt i röstdeltagande då flera faktorer påverkar, beroende på vilket politiskt klimat som råder. Tidig forskning från USA utgick från rationella teorier kring människan och dess agerande som bygger på nyttomaximering. Då skulle motivationen att rösta vara möjligheten att påverka utgången i valet till sin fördel. Den teorin har ifrågasatts kraftigt då det har visat sig att en enskild rösts påverkan av utgången i ett val är, i det närmaste, obefintlig (Feddersen, 2004). Därför är också teorin om rationellt agerande utifrån nyttomaximering som en stor motivationsfaktor för att rösta i ett val inte tillfredsställande eller tillräcklig som förklaring. Flertalet forskare har istället försökt förklara beteendet som styr valdeltagandet och som motiverar folk till att rösta genom andra förklaringsmodeller (Aldrich, 1993; Harder & Krosnick, 2008).

En förklaring som ges inom forskningen och som kan förklara det låga valdeltagandet i USA är att en viktig motivator för att få folk att rösta är känslan av att det är viktigt att rösta, vilket förmedlas genom ett högt valdeltagande. Det är alltså inte lika motiverande att rösta när man vet att det är få som röstar som vetskapen att de flesta röstar och därför borde man också medverka i valet (Gerber & Rogers, 2009). Detta skulle kunna vara en förklaring till varför

länder med lågt valdeltagande har svårt att öka valdeltagandet. En faktor som verkar påverka röstdeltagandet, som är densamma i både Sverige och USA, är röstsystemet som används (Whiteley, Stewart, Sanders & Clarke, 2010; Endersby & Kriekhaus, 2008).

### **Syftet med uppsatsen**

Röstsystemet kan alltså göras mer tillåtande för att öppna upp det politiska landskapet och tillåta väljare att göra val som i större utsträckning faktiskt speglar deras åsikter istället för att "tvingas" lägga sin röst på det näst bästa. Problemet som vi ser det är att dagens system inte utnyttjar informationen som det höga valdeltagandet i Sverige kan ge på ett effektivt sätt. Synsättet att varje väljare på något sätt "tillhör" ett parti är förlegat då statistiken visar att andelen anhängare eller stark övertygade anhängare av ett parti stadigt sjunker samtidigt som tidpunkten då man slutligen beslutar sig för vilket parti man ska lägga sin röst på och andelen "partibytare" på motsvarande sätt ökar (SCB, 2008). Vår första hypotes (H1) är att valresultaten kommer skilja sig åt beroende på vilket röstsystem som används. Ingen riktning antas i denna hypotes då forskning visat på olika resultat och ingen liknande studie har, till vår kännedom, genomförts i Sverige tidigare.

Vi undersöker också deltagarnas behov att hålla åsikter och utvärdera om saker är bra eller dåliga genom Need to Evaluate Scale (NES) för att se om de alternativa röstsystemen enbart utnyttjas fullt ut av personer som får höga poäng på denna skala. Vår andra hypotes (H2) är att deltagares NES-värden samverkar med deras politiska insatthet och att deltagare med högre poäng på NES i större utsträckning utnyttjar möjligheten att skatta flera partier än deltagare med låga NES-värden.

Syftet med uppsatsen är även att undersöka personers attityder till alternativa röstsystem i Sverige specifikt med avseende på hur väl ens röst speglar ens politiska åsikter, hur värdefull man ser sin röst samt om svårigheten i att fatta ett beslut om vem/vilka ens röst ska falla på inom de olika systemen. Vi vill även se om ens NES-värde påverkar upplevelserna. Vår tredje hypotes (H3) är således att dagens röstsystem kommer upplevas som sämre av deltagarna, framförallt av deltagare med högt NES-värde. Riktningen på den här hypotesen motiveras genom att vi anser dagens system begränsande för väljare i större utsträckning än de andra systemen och personer med högt NES-värde i synnerhet borde uppskatta möjligheten att ge uttryck för fler åsikter.



## **Metod**

### **Datainsamlingsmetod**

Data samlades in via enkätundersökningar som distribuerades via internet, således användes internetsurvey som kvantitativ datainsamlingsmetod. Totalt svarade 235 personer på enkäten, varav antalet män var 111 st. antal kvinnor var 120 st. 1 person såg sig som varken kvinna eller man. 3 personer valde att lämna frågan obesvarad. Medelåldern hos de respondenterna som angav sin ålder var 41,5 år, vid en fördelning på tre åldergrupper såg det ut på följande sätt; 18-29 år: 69 st, 30-49 år: 64, 50+år: 78. Totalt så var det 211 personer som uppgav sin ålder, vilket innebar ett bortfall på 24 st. Enkäten var öppen under en tidsperiod på 18 dagar.

För att sprida enkäten användes en kombination av ett bekvämlighets- och ett snöbollsurval (Bryman, 2011). Enkäten delades genom mailkontakter samt via Facebook, genom att en direktmlänk spreds som genom att dubbelklicka på, automatiskt skickade respondenterna till den första sidan av enkäten. De mail som skickades ut med länken till enkäten, innehöll även en text där respondenten uppmuntrades att sprida enkäten till sina kontakter.

### **Procedur**

Enkäten som författarna själva utformade, med ett program som Google Drive tillhandahåller, bestod av 20 olika frågor. 19 av dessa 20 frågor besvarades av respondenterna genom att rangordna eller skatta sina svar, på så vis är de olika typer av stängda frågor (Breakwell et. Alt., 2006). Endast en fråga var öppen, där respondent själv fick fylla i svaret, den frågan gällde respondentens ålder.

För att kunna svara på enkäten var respondenterna tvungna att först läsa en informationstext där författarna av enkäten presenterade sig och sina kontaktuppgifter, syftet med enkäten samt information om att enkäten var helt frivillig och anonym. I texten framgår även vem som var handledare samt att insamlat material endast kommer användas i forskningssammanhang. För att få fortsätta till enkätens första fråga måste respondenten först kryssa i en ruta som säger att de godkänner ovanstående information, samt bekräftar att de är över 18 år och på så vis lämnas informerat samtycke.

De två första frågorna av enkäten behandlade demografisk information som gällde ålder och kön. Åldern skrev respondenterna själva in. För kön fanns 3 olika alternativ att välja

mellan, Kvinna/Man/Annan där endast ett val var möjligt. Det ska även påpekas att dessa två inledande frågorna var de enda på enkäten som var möjliga att lämna obesvarade. Resterande frågor var tvungna att bli besvarade för att respondenten skulle ha möjlighet att gå vidare med enkäten.

Det fanns ytterligare fyra frågor som syftade till att kartlägga respondenternas politiska bakgrund och attityder. De frågorna handlade om; Politisk insatthet, hur viktigt det var att rösta i riksdagsvalet, hur politiskt aktiv man uppfattade sig som och var man befann sig på en höger/vänster-skala. För de tre första frågorna skattade respondenterna på en skala från 1-5, där 1 innebar låga värden och 5 innebar att personen hade ett stort intresse och var mycket insatt och aktiv i politiken och ansåg att det var väldigt viktigt att rösta i riksdagsvalet. Den fjärde och sista av de frågor som rörde deltagarnas politiska bakgrund, var på en höger/vänster-skalan man upplevde befinna sig. Respondenten fick då skatta på en skala 1-5, där en etta betydde, klart till Vänster och en femma klart till Höger.

Vidare så bestod enkäten av tre frågor som mätte respondenternas behov av att utvärdera sakfrågor, skapa attityder och ha åsikter. Det mättes genom mätinstrumentet Need To Evaluate Scale (NES). NES är ett väletablerat mätinstrument med hög reliabilitet för att mäta huruvida personer är benägna att utvärdera sakfrågor, skapa attityder och ha åsikter. I originalskalan använder man 16 punkter för att fastställa om en person skattar högt eller lågt på NES. Ett så långt formulär ansågs alltför dyrt och administrativt belastande att fördela och undersöka en större population på. En skala med tre och två punkter formulerades istället i två pilotstudier och dessa visade sig ha hög reliabilitet och stark korrelation med originalskalan (Bizer et al. 2004). Den med tre frågor användes i den här studien.

De tre frågorna som då är konstruerade för att mäta varje respondents NES-värde och som använts i tidigare studier, översattes i den här enkäten från Engelska till Svenska på följande sätt:

*En del personer har åsikter om i stort sett allting, andra har åsikter om vissa saker medan andra har väldigt få åsikter. Hur skulle du beskriva dig själv?*

*Jämfört med en genomsnittsperson, har du färre åsikter om någonting är bra eller dåligt, ungefär samma antal eller fler åsikter?*

*Enligt vissa personer är det viktigt att ha bestämda åsikter om många saker och enligt andra är det viktigt att förbli neutral i de flesta frågor. Hur ställer du dig till detta?*

De svarsalternativ som gavs efter varje fråga/påstående varierade från tre till fyra alternativ, där respondenten skulle kryssa i det alternativet som ansågs överensstämma med hen.

De respondenter som svarade att de genomgående ansåg att de hade mycket och mer bestämda åsikter i jämförelse med andra, fick då ett högre sammanlagt värde på NES. De respondenter som ansåg sig ha färre åsikter och inte var särskilt bestämda i sin åsikt i jämförelse med andra, fick ett lägre sammanlagt NES-värde. Det sammanlagda NES-värdet räknades ut genom att varje svarsalternativ fick ett värde, där det högsta NES-värdet var ett, det lägsta svarsalternativet gav ett NES-värde på noll. Värdena för de övriga svarsalternativen varierade beroende på hur många alternativen var, då det totala värdet som är ett delas med antal svarsalternativ som överstiger värdet noll. För fråga ett, som innehöll fyra svarsalternativ kodades värdena på följande sätt, Jag har få åsikter = .00, Jag några åsikter = .33, Jag har många åsikter = .66, Jag har åsikter om nästan allt = 1.00. För fråga två och tre, som båda innehöll tre svarsalternativ kodades det på följande sätt, Färre åsikter = .00, Samma antal åsikter = .50, Fler åsikter = 1.00 och Att vara neutral är bättre = .00, Vet ej = .50, Bestämda åsikter är bättre = 1.00. Den interna reliabiliteten för vår NES-skala uppnådde ( $\alpha = .574$ ).

Resterande del av enkäten bestod av frågor gällande hur respondenten hade valt att rösta, om det hade varit ett riksdagsval idag, genom att presentera tre olika typer av röstsysteem. Röstsysteem som respondenterna ombads "rösta" i var dagens röstsysteem, rangevoting och kumulativt röstsysteem.

Efter att respondenten presenterat hur de valt att rösta i respektive röstsysteem så fick de tre följdfrågor som syftade till att kartlägga attityder gentemot varje röstsysteem. Hur väl rösten speglade ens politiska åsikter, hur värdefull man upplevde sin röst samt hur svårt eller lätt det var att lägga sin röst i respektive system, var de följdfrågor som gavs. Svaren angavs genom att respondenterna fick skatta sina svar på en skala 1-5. Där en etta betydde att man upplevde röstsysteem som dåligt genom att det inte representerade ens politiska åsikt och där rösten inte upplevdes som alls värdefull, samt att det var svårt att placera sin röst. En skattad femma innebar att respondenten upplevde sin röst som väldigt värdefull och som speglade de politiska åsikterna väl, samt att det var lätt att placera sin röst.

Beroende på röstsysteem så fick respondenten möjlighet att fördela rösten på olika sätt. Gällande dagens röstsysteem så fick respondenten kryssa för ett parti som då innebar att rösten lades där. Möjlighet till att rösta blankt eller att klicka i alternativet "röstas ej" fanns också. Det fanns även möjlighet att lägga sin röst på ett övrigt parti som inte fanns representerat i

riksdagen. Respondenten fick då kryssa i alternativet för övrigt parti och sedan specificera vilket parti genom att skriva till det i ett tomt fält.

I röstsystemet range-voting fick respondenten rangordna varje parti på en skala 0-9 eller klicka i alternativet "ingen åsikt/blankröst" som då motsvarade en blankröst för det partiet. För att blankrösta helt så var respondenten tvungen att klicka i alternativet "ingen åsikt/blankröst" för varje parti. För att rösta ner ett parti kunde respondenten välja att klicka i värdet noll för ett parti vilket då sänker de partiets resultat då det är det sammanlagda medelvärdet som sedan räknas ut och blir valresultatet. Detta innebär att högre siffror gavs till de partier som uppskattades mest av respondenterna. Respondenten skulle även rangordna ett övrigt parti på en skala 0-9 eller välja att inte uttala sig om något övrigt parti genom alternativet "ingen åsikt/blankröst". På grund av tekniska begränsningar kunde inte enkäten utformas på sådant sätt att respondenterna själva fick fylla i vilket parti de specifikt menade bland de övriga partierna.

Gällande det kumulativa röstsystemet så kunde respondenterna välja att lägga sin röst på flera partier, utan inbördes rangordning. För att på så vis kunna sprida sin röst på flera partier, då med resultatet att rösten tappar i röststyrka. Lades rösten på två partier delades rösten genom att röstsumman då blev  $\frac{1}{2}$  -röst per parti. Precis som i röstsystemet som representerade dagens röstsystem, kunde respondenten i det kumulativa röstsystemet välja, att utöver de partier som sitter i riksdagen, välja att rösta blankt eller klicka i att de inte rösta. Möjligheten att precisera vilket övrigt parti de ville rösta på genom att själva skriva dit det partiet, fanns också.

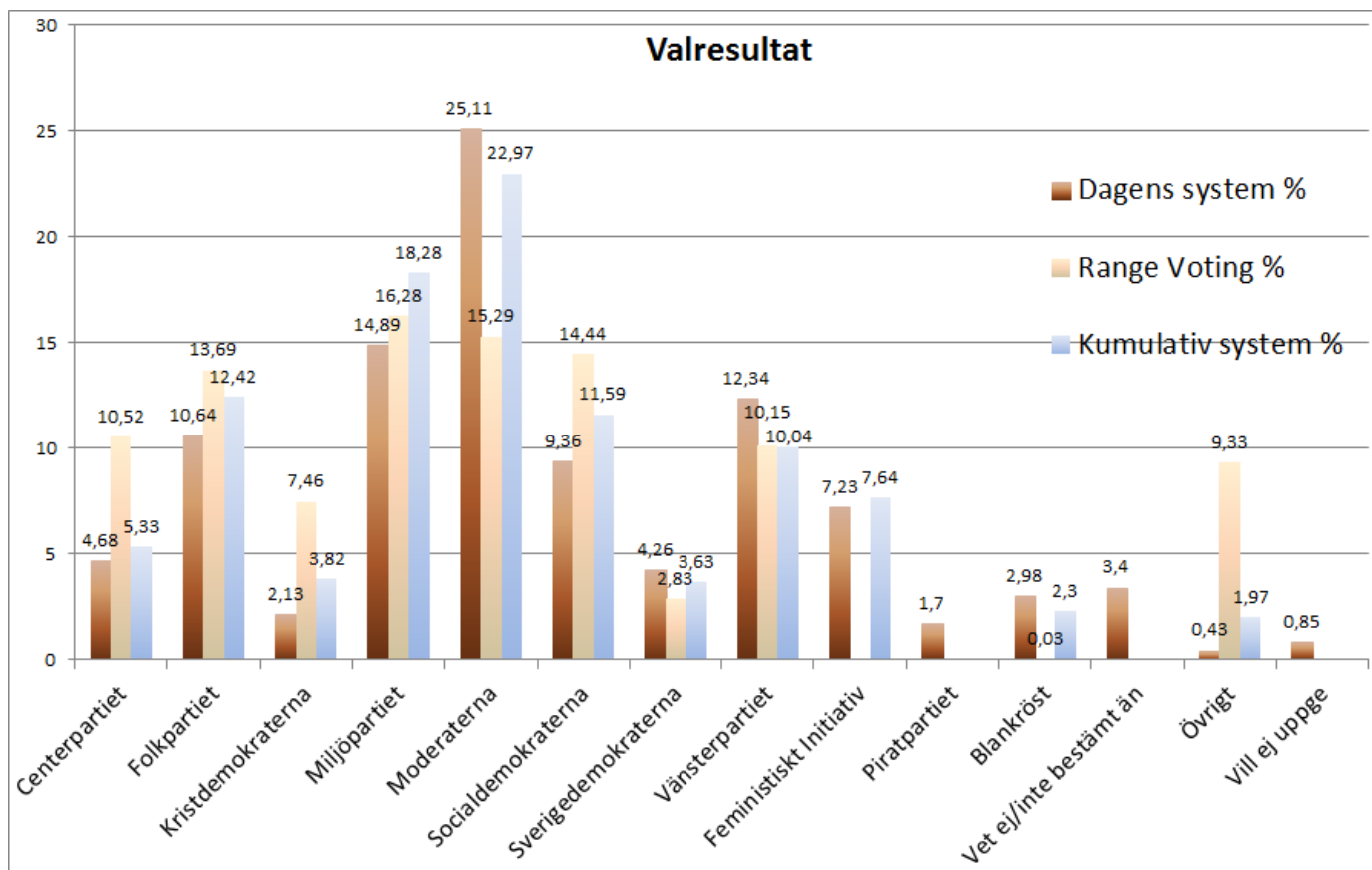
För att en jämförelse av valresultaten i de olika röstsystemen skulle vara möjlig så konverterades valresultaten till procent, som då gjorde resultaten jämförbara.

Enkäten skickades in genom att respondenten klickade på en textruta där det stod "skicka formulär". Efter det att respondenten klickat på textrutan fick de en bekräftelse på att enkäten skickats iväg på ett korrekt sätt. En text presenteras då med kontaktuppgifter till författarna dit respondenterna kan vända sig vid frågor eller klaganden samt tackade respondenten för dess medverkan.

## Resultat

I figur 1. ges en överblick över hur valutgångarna i de olika röstsystemen ser ut. I linje med vår första hypotes (H1) ser resultaten olika ut beroende på vilket röstsystem som deltagarna lagt sina röster i. I dagens system och det kumulativa systemet fick moderaterna flest röster och i range-voting vann miljöpartiet.

Figur 1.



Översikt över de olika utfallen av valen i de olika röstsystemen omräknade till procent. Dagens systems resultat räknades ut genom att lägga ihop antalet röster på varje parti och sedan räkna ut hur stor procentandel varje parti fick. Range-Voting resultaten räknades ut genom att räkna ihop varje partis medelvärde och sedan räkna ut hur stor procentandel detta värde utgjorde för de olika partierna. Resultatet i det kumulativa systemet räknades ut genom att räkna ihop röstsumman för varje parti och sedan räkna ut hur stor procentandel varje parti fick.

Vår andra hypotes (H2) att deltagares NES värden samverkar med deras politiska insatthet och att deltagare med högre poäng på NES i större utsträckning utnyttjar möjligheten att skatta flera partier än deltagare med låga NES värden testades med en envägs ANOVA för att undersöka påverkan av NES-nivå på uppskattad politisk insatthet. Deltagarna delades in i

tre olika grupper beroende på sitt NES-värde som mättes mellan 0-1 (grupp 1 NES=0-.33, grupp 2 NES=.34-.66 och grupp 3 NES=.66-1). Det var en statistisk signifikant skillnad mellan grupperna,  $F(2, 232) = 12.582, p < .001, \eta^2 = .001$ . Post-hoc jämförelser genom ett Tukey HSD test visade att grupp 3, högst NES-värde, ( $N = 134, M = 3.730, SD = .927$ ) skilde sig statistiskt signifikant från grupp 1, lägst NES-värde, ( $N = 29, M = 2.900, SD = 1.047$ ) och grupp 2, medel NES-värde, ( $N = 72, M = 3.180, SD = 1.079$ ). Dessa resultat visar att gruppen med högt NES-värde i större utsträckning skattar sig som mer politiskt insatta än de andra grupperna.

För att undersöka hur deltagarna skilde sig åt i utnyttjandet av röstsystemen skapades en variabel som mätte antalet partier som deltagare valde att uttala sig om i Range-Voting systemet och hur den variabeln relaterade till NES-nivå. Den relationen undersöktes genom Pearsons produktmomentkorrelationskoefficient och relationen visade på ett signifikant negativt samband mellan de båda variablerna,  $r = -.167, n = 235, p < .050$ , där låga NES-värden gav färre poängsatta partier. Däremot valde den största andelen deltagare 88,1% ( $n = 207$ ) att skatta alla 9 alternativ eller 8 där de enbart valde att inte uttala sig om ett parti, vanligtvis "Övriga partier".

Vår tredje hypotes (H3) att dagens röstsystem kommer skilja sig åt från de båda andra systemen i hur deltagarna upplever dem, i synnerhet med avseende på deras NES-värde, testades genom att tre upprepande variansanalyser genomfördes för att mäta vilket röstsystem som skattades högst avseende hur väl det representerar ens politiska åsikter (upprepad, beroende variabel 1), hur värdefull man anser sin röst vara (upprepad, beroende variabel 2) samt hur svårt det var att fatta ett beslut om vilka man skulle rösta på (upprepad, beroende variabel 3). Hur NES påverkade upplevelserna kontrollerades genom att lägga in en mellangrupsfaktor (NES-nivå), där deltagarna delades in i tre olika grupper beroende på sitt NES-värde som mättes mellan 0-1 (grupp 1 NES = 0-.33, grupp 2 NES = .34-.66 och grupp 3 NES = .66-1). Den här variabeln gav ingen interaktionseffekt mellan de olika beroende variablerna Representation och NES-nivå,  $F(4, 462) = .819, p > .050$  mellan Röstvärde och NES-nivå,  $F(4, 462) = 1.019, p > .050$  eller mellan Svårighet och NES-nivå,  $F(4, 462) = .860, p > .050$ . Detta innebär att vilken NES-grupp man tillhörde inte påverkade upplevelsen av röstsystemen.

Att de olika röstsystemen skilde sig åt kunde dock påvisas av samma analys. Analysen visade att det fanns en huvudeffekt för röstsystem på Representation,  $F(2, 231) = 38.310, p < .001, \text{partial } \eta^2 = .249$  där dagens system skilde sig statistiskt signifikant från range-voting och kumulativt system vilket visar på att de alternativa systemen är bättre än dagens

system på att representera deltagarnas politiska åsikter. Ingen statistisk signifikant skillnad fanns mellan range-voting och det kumulativa systemet. Huvudeffekt för röstsystem på Röstvärde fanns också,  $F(2, 231) = 3.188, p = .043, \text{partial eta squared} = .027$  där range-voting och kumulativt system skilde sig åt statistiskt signifikant vilket visar att range-voting ger ett högre röstvärde än det kumulativa systemet. En huvudeffekt fanns även för röstsystem på Svårighet,  $F(2, 231) = 4.182, p = .016, \text{partial eta squared} = .035$  där dagens system skilde sig statistiskt signifikant från kumulativt system vilket visar att det kumulativa systemet var lättare att fatta ett beslut i än i dagens system. Sammanfattningsvis visade sig range-voting systemet vara högst skattat både avseende hur väl ens politiska åsikter var representerade och hur värdefull man ansåg sin röst vara. Systemet som ansågs svårast att fatta ett beslut inom var dagens system. Tabell 1. ger en översikt över samtliga medelvärden.

Tabell 1.

Medelvärden (och standardavikelser) presenterade för de olika röstsystemen avseende deltagarnas upplevelser av dem (N=235).

	Representation	Röstvärde	Svårighet
Dagens system	3.166 (.074)	3.718 (.091)	3.448 (.092)
Range Voting	3.902 (.074)	3.828 (.081)	3.576 (.091)
Kumulativt system	3.705 (.085)	3.636 (.091)	3.738 (.086)

## Diskussion

### Valresultat

Det första resultatet av vikt att diskutera är valresultaten i de olika röstsystemen. Som utläses i figur 1. speglar inte vårt urval Sveriges befolkning vid en jämförelse med senaste opinionsundersökningen. Det är dock inte det viktiga utan att resultaten mellan de olika röstssystemen skiljer sig åt då samma personer lägger sin röst. Innan dessa resultat diskuteras måste några av siffrorna i figur 1. ges en förklaring på grund av att programmet som användes till enkätutformningen inte tillät personer att själva fylla i vilket "Övrigt" parti man poängsatte i range-voting systemet. Detta är anledningen till att partiet Feministiskt Initiativ inte fick några poäng i det systemet men höga poäng i de båda andra. Andelen röster borde rimligtvis ligga runt 7-8% som i de båda andra men är inget som kunde fastställas med säkerhet utan alla "Övriga" partier har buntats ihop i en kategori. För det kumulativa systemet kodades även de som inte ville uppge vad de ville rösta på under övrig.

I likhet med resultat från tidigare studie ser det ut som att vilken typ av röstsystem som används påverkar hur det slutgiltiga valresultatet ser ut (Dolinski & Drogosz, 2011; Timpone, 1995). Varför resultaten ser olika ut pekar på att en del av de problem som vi pekade ut i introduktionen existerar, hade resultaten inte förändrats nämnvärt beroende på vilket röstsystem som användes hade dagens system fortfarande varit bra nog. Resultaten visar framförallt på att de flesta deltagarna inte "tillhör" ett parti utan har många åsikter om många partier och det är något som partier såväl som politiker borde ha i åtanke inför det stundande valet i september 2014.

En annan punkt som vi anser viktig att lyfta i samband med valresultaten är att antalet personer som röstade blankt i range-voting systemet var mycket färre än i de andra systemen. Detta har mycket att göra med att man i range-voting tillåts rösta mot partier såväl som rösta för dem. Ett system som tillåter väljare att rösta emot partier såväl som för dem skulle alltså kunna ge dels högre valdeltagande, som Dolinski och Drogosz (2011) kunde visa i sin studie, men även färre blankröster. Blankröster idag ses som en form av proteströst men utan någon faktisk inverkan på det slutgiltiga resultatet men innebär inte nödvändigtvis att personer som röstar blankt inte har några åsikter att dela med sig av.

Det är möjligt att möjligheten att rösta emot partier skulle kunna medföra fler fördelar förutom att fler skulle engagera sig i den demokratiska processen. Specifikt hade det varit intressant att försöka undersöka om missnöjet med att radikala partier får plats i riksdagen



hade kunnat minska om personer ges möjlighet, att förutom rösta fram andra partier, att rösta emot denna typ av partier. Det skulle inte nödvändigtvis påverka utgången av valet i tillräckligt stor utsträckning för att vara ett problem för den demokratiska processen som Smith (2006) argumenterar för angående range-voting systemet, men ge personer en psykologisk tillfredsställelse över att de gjort en större insats för att förhindra en valutgång man inte gillar än dagens system tillåter, istället för att bedriva protester och dylikt för att visa sitt missnöje.

### **Upplevelsen av röstsystemen**

I tabell 1. är medelvärdena för de olika röstsystemen sammanfattade för de tre frågorna som berör hur deltagarna upplevde röstsystemen. Som framgår av siffrorna och analyserna var det i dagens system svårast att fatta ett beslut om vem man skulle lägga sin röst på och det system som sämst representerade deltagarnas politiska åsikter. När det kommer till hur värdefull deltagarna ansåg sin röst vara var dagens system näst bäst men detta kan vara en effekt av att dagens system var det röstsystem som presenterades först för deltagarna i enkäten. I linje med tidigare forskning visar våra siffror på att alternativa röstsystem ger en bättre representation av väljare (Brischetto & Engstrom, 1997; Cooper & Zillante, 2012; Farrell & McAllister, 2006). Det system som helt klart upplevdes som bäst av våra deltagare var range-voting då det var bäst på att representera deras politiska åsikter och gav högst röstvärde samtidigt som det inte upplevdes som det svåraste systemet att fatta ett beslut i, trots att de flesta deltagare valde att ta ställning alla möjliga partier.

Hypotes 3 (H3) blev endast delvis besvarad då deltagarnas NES-värde inte hade någon inverkan på deras upplevelser av systemen. Detta kan dock tänkas ge ytterligare stöd för en reform av valsystem då deltagarna trots allt hade positivare upplevelser av range-voting än av dagens system, inte bara de som hade höga poäng på NES. NES-värdet och utnyttjandet av range-voting systemet visade på ett samband (H2) men som belyses i resultatdelen valde ändå en övervägande majoritet av deltagarna (88,1%,  $n = 207$ ) att skatta 8-9 av de alternativ de gavs i range-voting systemet. Ett valsystem bör inte vara extra tilltalande för en viss grupp människor utan kunna nyttjas och uppskattas av alla väljare.

Vi har i vårt tycke lyckats visa på att förbättringar av dagens röstsystem kan göras och att fortsatt forskning på området borde fördjupa kunskaper inom området för att slutligen motivera en reformation av systemet avseende såväl väljares preferenser som matematiskt rättvist för att förbättra den demokratiska processen i Sverige.

## Metoddiskussion

Den metodologiska ansatsen som var kvantitativ där data samlades in via en internetsurvey ansågs vara det mest lämpade metodvalet för att besvara uppsatsens frågeställningar. Genom användandet av detta metodval utnyttjades styrkor som att få tillgång till ett stort urval med små medel under en kort period med relativt stor spridning bland respondenterna, något som kan vara problematiskt då ett icke-sannolikhetsurval används, vilket medför en generellt lägre extern validitet då ett skevt urval kan uppstå.

Som nämnts i diskussionen om valresultatet så visade det sig att urvalet inte var representativt gällande utfallet i valresultatet, gällande dagens system. Dock så var könsfördelningen bra (man 48 %, kvinna 52 %), åldersfördelningen var ganska bra (18-29 år: 69 st., 30-49 år: 64, 50+år: 78), vilket innebär att de resultat som framgår genom jämförande analyser mellan de olika röstsystem kan anses som bra med hög validitet.

Enkätundersökningar är en av de mesta använda metoderna inom psykologisk forskning (Dyer, 2006). Trots det så finns det brister och i den här undersökningen så fanns den största problematiken i bristen på kontroll. Eftersom att enkäten spreds via internet innebär det att bortfallet blir väldigt stort, samt att den besvaras vid olika tidpunkter i olika sammanhang, som kan inverka på respondentens svar, så kallad respons bias (Shaugnessy et al., 2012). På grund av begränsade resurser så fanns det ingen möjlighet att minska respons bias genom exempelvis ett Test Re-Test som hade fungerat som ett bra verktyg för att öka reliabilitet.

Sättet för att öka kontrollen över hur enkäterna besvarades gjordes genom att alla frågor, utom de två inledande, var obligatoriska att svara på för att kunna gå vidare i enkäten. På så vis säkerställs det att alla enkäter som lämnas in är korrekt ifyllda och respondenten har varit tvungen att läsa igenom frågorna. Vilket då ger ett mer korrekt resultat då författarna undviker en situation då de ska tolka vilka enkäter som ska ses som ofullständiga och då klassas som bortfall. En nackdel med detta tillvägagångssätt, som togs i beaktning, är att antal bortfall kan öka ytterligare då det ställer aningen högre krav på respondenten.

Etiska problem med stängda frågor angående ens politiska åsikter är att detta är känslig information för somliga att dela med sig av vilket inte kunde lindras av författarna vid ifyllnaden av enkäten då det saknas kontroll över när och hur enkäten fylldes i. För att lindra detta gavs alltid möjligheten att rösta blankt eller uppge att man inte ville dela med sig av sina åsikter i ”Övrigt” alternativet vilket ett fåtal respondenter gjorde. Kontaktuppgifter till författarna lämnades också

Det finns en metodologisk svaghet som behöver pekats ut. Det gäller hur respondenternas totala värden på Need To Evaluate Scale (NES) fastställdes. Need To Evaluate Scale i sitt originalformat består av totalt 16 punkter som deltagaren ska besvara, sedan läggs det sammanlagda värdet ihop som då visar om personen skattar högt eller lågt. I enkäten användes en reviderad version av originalskalan som består av tre punkter, istället för 16 punkter. Den reviderade skalan har testats i tidigare studier och visat sig ha en hög reliabilitet och stark korrelation med originalskalan (Bizer et al. 2004; Federico & Schneider, 2007). I kombination med att den reviderade skalan ändå visat sig ha en stark korrelation med originalet samt att enkäten hade blivit väldigt omfattande om originalskalan skulle presenterats så valdes den reviderade skalan för den här undersökningen, som då översattes från engelska till svenska. Den interna reliabiliteten uppnådde ett ganska lågt alphavärde ( $\alpha = .574$ ) för vår undersökningspopulation.

De resultat som framgick i analyser som berörde NES-värdena visade på några intressanta, men relativt svaga samband. Hade originalskalan använts så är det möjligt att dessa samband hade framträtt starkare då det hade varit ett instrument med högre reliabilitet. Det är även möjligt att vår översättning av den reviderade skalan sänkte alphavärdet. Ett annat förslag för att konstatera huruvida det verktyg som används håller ett tillräckligt högt alphavärde är att man utför en pilotstudie. Hade en pilotstudie utförts så hade det funnits större möjligheter för att upptäcka det låga alphavärdet tidigare och då sökt alternativa lösningar för att höja den interna reliabiliteten.

## **Sammanfattning**

Välstånd i en demokrati mäts ofta med hjälp av en analys över landets röstsystem och vilket röstdeltagande det genererar, det har därför bedrivits mycket forskning inom området. Historiskt sätt så handlade forskningen mycket mer om själva valdeltagandet, där utgången av valet ansågs styras av teorin om den rationella människan, som röstade för att nyttomaximera sin röst. Den teorin har ifrågasatts, i och med att forskning pekade på att chansen för att en människas röst skulle avgöra utgången för ett större val, var närmast helt obefintligt (Aldrich, 1993; Feddersen, 2004). Därför måste det finnas fler förklaringar och orsaker till varför personer i så stor utsträckning röstar. Forskning från 70-talet och framåt har då kommit att fokusera mer på hur individens sociala och psykologiska förhållanden påverkar valdeltagandet och vilken roll röstsystem och valsystem har.

I enlighet med tidigare forskning så visar även denna studie på att olika röstsystem ger

annorlunda valresultat (Dolinski & Drogosz, 2011; Timpone, 1995) som anses ge bättre representation av varje enskild röst (Brischetto & Engstrom, 1997; Cooper & Zillante, 2012; Farrell & McAllister, 2006).

Då majoriteten av den psykologiska forskningen inom området har genomförts i USA och på det amerikanska valet och röstsystelet så finns det få undersökningar gjorda inom Europa och i Sverige. De politiska systemen skiljer sig på flera punkter, om man jämför USA och Sverige, vilket inte minst syns i valdeltagandet. Därför fokuserar denna studie, istället för att enbart undersöka hur valdeltagandet kan öka, på hur de olika röstsystelet påverkar utgången av ett val och hur tillfredsställelse de är att avlägga sin röst i.

Denna studie bekräftar att även i Sverige så skulle ett regeringsval se annorlunda ut, sett till röstfördelningen, om ett annat röstsystelet som kumulativt röstsystelet eller range-voting tillämpades.

Med den vetenskapen borde det föras mer diskussioner som handlar om att utveckla den demokratiska processen genom att undersöka olika röstsystelet som verkar vara bättre lämpade för dagens politiska klimat, där färre personer känner sig tillhöra ett visst parti då det är vanligt med partibytten. Vidare forskning inom området är behövt för att undersöka hur alternativa röstsystelet påverkar en röstprocess genom att genomföra större undersökningar med ett större och mer representativt urval. En sådan undersökning skulle med fördel kunna använda sig av en kombination av kvantitativt och kvalitativt tillvägagångssätt, för att på så vis få en mer varierad data som erbjuder möjligheter till djupare analyser om hur röstsystelet utformning påverkar olika typer av val.

## Referenser

- Aldrich, J., H. (1993) Rational Choice and Turnout. *American Journal of Political Science*, 37, 246-278. Hämtad från <http://search.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=9302080691&site=ehost-live>
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84, 191–215. doi: 10.1037/0033-295X.84.2.191
- Barker, D., C. & Hansen, S., B. (2005). All Things Considered: Systematic Cognitive Processing and Electoral Decision-making. *Journal of Politics*, 67, 319-344. doi: 10.1111/j.1468-2508.2005.00319.x
- Bizer, G. Y., Krosnick, J. A., Holbrook, A. L., Wheeler, S. C., Rucker, D. D., Petty, R. E. (2004). The Impact of Personality on Cognitive, Behavioral, and Affective Political Processes: The Effects of Need to Evaluate. *Journal of Personality*, 72, 995-1028. doi: 10.1111/j.0022-3506.2004.00288.x
- Blais, A., & Rheault, L. (2011). Optimists and skeptics: Why do people believe in the value of their single vote? *Electoral Studies*, 30, 77-82. doi: 10.1016/j.electstud.2010.09.008
- Bowler, S., Brockington, D., & Donovan, T. (2001). Election systems and voter turnout: Experiments in the United States. *Journal of Politics*, 63, 902-915. doi: 10.1111/0022-3816.00093
- Brischetto, R. R., & Engstrom, R. L. (1997). Cumulative voting and Latino representation: Exit surveys in fifteen Texas communities. *Social Science Quarterly*, 78, 973-991. Hämtad från <http://search.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=127254&site=ehost-live>
- Bryman, Alan. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber
- Cooper, D., & Zillante, A. (2012). A comparison of cumulative voting and generalized plurality voting. *Public Choice*, 150, 363-383. doi: 10.1007/s11127-010-9707-5
- Darmofal, D. (2010). Reexamining the Calculus of Voting. *Political Psychology*, 31, 149-174. doi: 10.1111/j.1467-9221.2009.00754.x
- Drogosz, M., & Dolinski, D. (2011). Regulatory fit and voting. *Journal of Applied Social Psychology*, 41, 2673-2688. doi: 10.1111/j.1559-1816.2011.00841.x

- Dyer, Colin. (2006). *Research in Psychology: A Practical Guide to Methods and Statistics*. Oxford: Blackwell publishing.
- Greider, G. (2014, april 9). Därför röstar jag inte på Fi. *ETC*. Hämtat 16 maj 2014 från ETC: <http://www.etc.se/ledare/darfor-rostar-jag-inte-pa-fi>
- Endersby, J. W., Kriekhaus, J. T. (2008). Turnout around the globe: The influence of electoral institutions on national voter participation, 1972–2000. *Electoral Studies*, 27, 601-610. doi: 10.1016/j.electstud.2008.05.004
- Farrell, D. M., & McAllister, I. (2006). Voter satisfaction and electoral systems: Does preferential voting in candidate-centred systems make a difference? *European Journal of Political Research*, 45, 723-749. doi: 10.1111/j.1475-6765.2006.00633.x
- Feddersen, T., J. (2004) Rational Choice Theory and the Paradox of Not Voting. *Journal of Economic Perspectives*. 18, 99-128. Hämtad från <http://search.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/login.aspxdirect=true&db=bth&AN=12986262&site=ehost-live>
- Federico, C., M & Schneider M., C. (2007). Political expertise and the use of ideology: Moderating effects of evaluative motivation. *Public Opinion Quarterly*, 71, 221–252. doi: 10.1093/poq/nfm010
- Gerber, A.,S. & Rogers, T. (2009). Descriptive social norms and motivation to vote: Everybody's voting and so should you. *The Journal of Politics*, 71, 178-191. doi: 10.1017/S0022381608090117
- Glynis, M, Breakwell., Sean Hammond., Chris Fife-Schaw., Jonathan, A, Smith. (2006). *Research methods in psychology. 3<sup>rd</sup> edition*. London: Sage.
- Gonzalez, C. M., & Tyler, T. R. (2008). The psychology of enfranchisement: Engaging and fostering inclusion of members through voting and decision-making procedures. *Journal of Social Issues*, 64, 447-466. doi: 10.1111/j.1540-4560.2008.00572.x
- Harder, J., & Krosnick, J., A. (2008). Why Do People Vote? A Psychological Analysis of the Causes of Voter Turnout. *Journal of Social Issues*, 64, 525-549. doi: 10.1111/j.1540-4560.2008.00576.x
- Jarvis, W. B. G., & Petty, R. E. (1996). The need to evaluate. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 172-194. doi: 10.1037/0022-3514.70.1.172
- Kerimi, N., & Montgomery, H. (2014). Procedural fairness and satisfaction: One person - One vote vs. Cumulative voting systems. *Opublicerat manus*.

- Lanoue, D. J., & Bowler, S. (1998). Picking the Winners: Perceptions of Party Viability and Their Impact on Voting Behavior. *Social Science Quarterly*, 79, 361-377. Hämtad från <http://search.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=692733&site=ehost-live>
- McAllister, I. (2005) ACCOUNTABILITY, REPRESENTATION AND SATISFACTION WITH DEMOCRACY. *International Journal of Public Opinion Research*, 17, 371-379. doi: 10.1093/ijpor/edh097
- Regeringskansliet. (2004). *Viktiga skeden i demokratins historia*. Hämtat 15 april 2014 från Regeringskansliet: <http://www.regeringen.se/sb/d/2468>
- Shaugnessy, J, John., Zechmeister, Eguene, B., Zechmeister, Jeanne, S. (2012). *Research Methods in Psychology 9th edition*. Boston: McGraw-Hill.
- Smith, W. D. (2006). Range Voting: The Best Way to Select a Leader? Hämtat den 15 april 2014 från Center for Range Voting: <http://rangevoting.org/SmithWM.html>
- Statistiska Central Byrån. (2012). *Högre och mer jämlikt valdeltagande*. Hämtat 15 april 2014 från Statistiska Central Byrån: <http://www.scb.se/sv /Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Demokrati/Allmanna-val/Allmanna-val-valdeltagandeundersokningen-/12304/2010A01X/Behallare-for-Press/Allmanna-val-valdeltagandeundersokningen-2010/>
- Statistiska Central Byrån. (2008). Demokratistatistik Rapport 8, *Demokratistatistik 2008*, p67-68. Hämtat den 15 april 2014 från Statistiska Central Byrån: [http://www.scb.se/statistik/ publikationer/ME0104\\_2008A01\\_BR\\_ME09BR0802.pdf](http://www.scb.se/statistik/ publikationer/ME0104_2008A01_BR_ME09BR0802.pdf)
- Timpone, R. J. (1995). Electoral systems matter: An experimental examination of different systems [online manuscript]. Hämtat den 15 april 2014 från: <http://archive.fairvote.org/?page=532>
- Transparency International. (2013). *CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2013*. Hämtat 15 april 2014 från Transparency International: <http://cpi.transparency.org/cpi2013/results/>
- United States Election Projects, (n.d.). 2012 General Election Turnout Rates. Hämtat den 15 april 2014 från United States Election Projects: [http://elections.gmu.edu/Turnout\\_2012G.html](http://elections.gmu.edu/Turnout_2012G.html)

Whiteley, P., Stewart, M., Sanders, D, & Clarke, H. (2010). Do institutions really influence political participation? *International Journal of Market Research*, 52, 21-42. Hämtad från

<http://search.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=48777922&site=ehost-live>

Ågren, H., Dahlberg, M., & Mörk, E. (2007) Do politicians' preferences correspond to those of the voters? An investigation of political representation. *Public Choice* ,130, 137-162. doi: 10.1007/s11127-006-9077-1